Tafsiira Suuratu Al-Hadiid-Kutaa 3

Description

Affeerraa (Waamicha) Gara Iimaanaa (Amanuu) fi Arjoominnaa

ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَأَنفِقُوا۟ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَأَنفَقُوا۟ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

â€œ**Rabbii fi Ergamaa Isaatti amanaa, wanta Inni isa keessatti bakka buutota isin taasise irraas kennadhaa. Isin keessaa kanneen amananii fi arjooman, isaaniif mindaa guddaatu jira**.â€• Suuratu Al-Hadiid 57:7

Yaa namoota! Rabbitti amanaa, tokkichummaa Isaa mirkaneessaa. Ergamaa Isaattis amanaa, wanta inni Rabbiin irraa fide ilaalchise isa dhugoomsatii hordofaa. â€œ**Wanta Inni isa keessatti bakka buutota isin taasise irraas kennadhaa.**â€• Kuni hiika lama qaba: **Hiikni tokkoffaan**: hundemaa qabeenyi isin qabdan qabeenya dhuunfaa osoo hin taâ€™in kan Rabbiin isiniif kenneedha. Rabbiin qabeenya kana akka amanaatti isin bira godhe. Kanaafu, Qabeenyi kuni kan Isaa waan taâ€™eef, karaa Inni jaallatu keessatti baasu irraa duubatti hin harkifatinaa. **Hiikni lamaffaan:** Qabeenyi kuni duraan isin waliin hin turre, gara fuunduraattis zalaalamiif isin waliin hin turu. Kaleessa harka namoota biroo keessa ture, ergasii Rabbiin bakka isaanii akka buutan isin taasisee qabeenya kana isin dhaalchise. Yeroon ni dhufa yommuu qabeenyi kuni isin waliin hin turre. Kana irra, namni biraa isin irraa dhaala. Kanaafu, abbaa qabeenyummaa yeroo muraasaaf turu kana keessatti karaa Rabbii keessatti baasaa, Aakhiratti mindaa guddaa fi turaa badhaafamtuuti.[1] (Jecha gabaaban: Qabeenya Rabbiin isiniif kennee fi namoota biroo irraa akka dhaaltan isin taasise wanta Inni jaallattu irratti baasaa. Kan akka sadaqaa kennu, Masjiida ijaaru, Islaama babalâ€™isuuf arjoomu fi kkf.)

â€œ**Isin keessaa kanneen amananii fi arjooman, isaaniif mindaa guddaatu jira.**â€• Kana jechuun yaa namoota! Isin keessaa warroonni Rabbiitti fi Ergamaa Isaatti amananii fi qabeenya Rabbiin isaaniif kennee fi namoota darban irraa isaan dhaalchise karaa Isaa keessatti arjooman, isaaniif mindaa guddaatu jira. Mindaan guddaan kuni Jannata.[2]

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۙ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ
مِيثَاقَكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ٨

â€œ**Akka Gooftaa keessanitti amantaniif Ergamaan osoo isin waamuu fi Inni waadaa keessan isin irraa fuudhee osoo jiruu, maaltu isiniif jiraa Rabbitti hin amannee? Kan amantan yoo taatan, [gara amantii ariifadhaa].**â€• Suuratu Al-Hadiid 57:8

Kana jechuun yaa namoota! Osoo Rasuulli gara Tokkichummaa Rabbii fi ajajoota Isaatti isin waamuu fi Rabbiin kana irratti waadaa isin irraa fuudhee osoo jiruu, uzrii (sababa) maaltu isiniif jiraatiyyi Tokkichummaa Rabbiitti hin amanne, ajajoota Isaa hin hordofnee?[3]

Rasuulli (Ergamaan Rabbii) (SAW) ragaalee ifaatin osoo gara iimaana isin waamu, amanuu irraa maaltu isin dhoowwaa? Akka amantaniif ragaalee fi mallatoolee ifaa Nabiyyii (SAW) irratti buusee jira. Guyyoota keessaa guyyaa tokko Rabbitti amanuu yoo barbaaddan, amma amanuun waqtii hundarra mijaaâ€™a taâ€™eedha. Sababni isaas, Rasuulli (SAW) wanta sirrii isin biratti ragaaleedhaan mirkanaaâ€™etti waama. Akkasumas, ragaalee fi mallatoolee ifaa Gooftaa keessan irraa isinitti fidee jira. Kanaaf ni jedha:

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٩

â€œInni dukkana keessaa gara ifaatti akka isin baasuuf Aayaata ifa taâ€™an gabricha Isaa irratti Kan buusudha. Dhugumatti, Rabbiin isiniif mararfataa, rahmata godhaadha.â€• Suuratu Al-Hadiid 57:9

Yaa namoota! Rabbiin dukkana kufrii, shirkii fi wallaalummaa keessaa gara ifa iimaanaa fi beekumsaa isin baasuuf keeyyattootaa Qurâ€™aanaa ifa taâ€™an gabricha Isaa Muhammad (SAW) irratti Kan buusedha. â€œ**Dhugumatti, Rabbiin isiniif mararfataa, rahmata godhaadha.â€•** Kana jechuun dhugumatti Rabbiin gabricha Isaa irratti isin qajeelchuu fi karaa sirrii isinitti agarsiisuuf aayaata ifaa buusun, Inni isiniif mararfataa, rahmata godhaadha. Isiniif mararfachuu fi rahmata gochuu irraa kan kaâ€™e Ergamaa erge, Kitaaba buuse.[4]

Namoonni Iimaanatti, Arjoominnaa fi Qabsootti Dursan Mindaa fi Sadarkaan Isaanii Guddaadha

مَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَا
وِى مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ ٱلْفَتْحِ وَقَٰتَلَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ ٱلَّذِينَ
قُوا۟ مِنۢ بَعْدُ وَقَٰتَلُوا۟ ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

â€œ**Dhaalli samiiwwanii fi dachii kan Rabbii taâ€™ee osoo jiruu maal taatanii karaa Rabbii keessatti hin arjoomnee? Isin keessaa namni Baniinsa [Makkaa] dura arjoomee fi qabsaaâ€™e [nama san booda arjoomee fi qabsaaâ€™e waliin] wal hin qixxaaâ€™u. Isaan sun warra san booda arjoomanii fi qabsaaâ€™an caalaa sadarkaa guddaa qabu. Rabbiin hundaafu [mindaa] gaarii waadaa galee jira. Rabbiin wanta isin hojjattan hunda keessa beekadha.â€•** Suuratu Al-Hadiid 57:10

â€œDhaalli samiiwwanii fi dachii kan Rabbii taâ€™ee osoo jiruu maal taatanii karaa Rabbii keessatti hin arjoomnee?â€• Kana jechuun karaa Rabbii keessatti arjoomu irraa maaltu isin dhoowwaa? â€œ**Dhaalli samiiwwanii fi dachii kan Rabbii taâ€™ee osoo jiru.â€•** Kuni hiika lama qaba:
1ffaa-Qabeenyi keessaan zalaalamiif isin waliin hin turu. Guyyaa tokko of duubatti dhiistu, ergasii Rabbiin ni dhaala. Kanaafu, wanti hundarra gaariin mindaan keessan Rabbiin biratti akka isiniif kuufamuuf mataa keessaniin qabeenya kana karaa Rabbiin jaallatu keessatti baasudha. Osoo qabeenyi kuni isin harkaa hin fudhatamin carraatti fayyadamaa. Qabeenyi harka keessan osoo jiru sadaqaa kennadhaa. Yoo wanta Rabbiin subhaanahu jaallatu irratti hin baasin, qabeenyi kuni gara Isaa deebiâ€™a. Garuu isin mindaa wayitu hin argattan.
2ffaa-Yommuu karaa Rabbii keessatti arjoomtan hiyyummaa fi hirâ€™inna sodaachu hin qabdan. Rabbiin samii fi dachii kan dhuunfateedha, kuusaan isaanii Isa harka jira. Inni wanta harâ€™a isiniif kennu qofa osoo hin taâ€™in wanta boru isiniif kennu hunda dhuunfatee jira (harkaa qaba). Inni Kan akkana jedhuudha:

قُلْ إِنَّ رَبِّى يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ لَهُۥ ۚ وَمَآ
أَنفَقْتُم مِّن شَىْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُۥ ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ﴿٣٩﴾

Jedhi, â€œDhugumatti Gooftaan kiyya gabroota Isaa keessaa nama fedheef rizqii (soorata, qabeenya) balâ€™isa, [kan fedhe immoo] isatti dhiphisa. Wanta kam irraayyu wanta isin [karaa Isaa keessatti] arjoomtan Inni bakka ni buusa, Innis irra caalaa warra rizqii kennaniiti.â€• Suuratu Sabaâ€™a 34:39

Kanaafu, namni Rabbiin irratti hirkate, qabeenya karaa kheeyri keessatti Rabbiif jedhee ni baasa. Abbaa Arshii guddaa irraa hiyyummaan natti dhufti jedhee hin sodaatu. Rabbiin isaaf akka bakka buusu ni

beeka. [5]

â€œIsin keessaa namni Baniinsa [Makkaa] dura arjoomee fi qabsaaâ€™e [nama san booda arjoomee fi qabsaaâ€™e waliin] wal hin qixxaaâ€™u.â€• kana jechuun warroonni Makkaan banamuun dura arjoomanii fi qabsaaâ€™an warroota kana hin hojjanne waliin wal qixxaa miti. Kunis kan taâ€™e, Makkaan banamuun dura haalli Muslimota irratti baayâ€™ee ulfaataa ture. Yeroo sanitti warra dhugaa (siddiqoota) malee eenyulle kan amanu hin turre. Makkaan erga banamte booda immoo Islaamni ifatti bahee fi namoonni diini Rabbii (Islaama) keessa baayâ€™innaan seenan.Kanaafi Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha: **â€œIsaan sun warra san booda arjoomanii fi qabsaaâ€™an caalaa sadarkaa guddaa qabu.â€•** Kana jechuun warri Makkaan banamuun dura karaa Rabbii keessatti arjoomanii fi qabsaaâ€™an, warra Makkaan banamuun booda arjoomanii fi qabsaaâ€™an caalaa Rabbiin biratti sadarkaa guddaa qabu.

Sadarkaa warra kanaa yommuu dubbatu, namni tokko, â€˜warra banamiinsa Makkaa booda arjoomanii fi qabsaaâ€™an gadi xiqqeessuu fi qeequufâ€™ jedhee akka hin yaanneef, itti aanse akkana jedhe: â€œ **Rabbiin hundaafu [mindaa] gaarii waadaa galee jira.â€•** Kana jechuun Rabbiin warroota Makkaan banamuun dura arjoomanii fi qabsaaâ€™an, akkasumas, Makkaan banamuun booda arjoomanii fi qabsaaâ€™an hundaafu Jannata waadaa galee jira. Sadarkaa fi mindaan isaanii wal haa caaluu malee, Rabbiin isaan hundaafu Jannata waadaa seenee jira. â€œ**Rabbiin wanta isin hojjattan hunda keessa beekadha.â€•** Kana jechuun Karaa Rabbii keessatti arjoomu, diinotatti qabsaaâ€™u fi hojii biroo isin hojjattan hunda keessa beeka, homtu Isarraa hin dhokatu. Niyyaa hojii keessan duuba jiru ni beeka. Guyyaa Qiyaamaa hojii hojjattan kanaaf jazaa isiniif kafala.[6]

Wanti asirraa barannu, Sahaabonni sadarkaa guddaa qabu. Sadarkaa isaanii Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa asitti fi bakka biraatti ni dubbate. Ammas, namoonni niyyaan isaan tolee fi hojii gaggaaritti dursan sadarkaan isaanii guddaadha.

مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥ وَلَهُۥٓ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

â€œRabbiif liqaa gaarii kan liqeessu eenyuu? Kanaafu, Inni dachaa isaaf taasisa, isaaf mindaa gaariitu jira.â€• Suuratu Al-Hadiid 57:11

Araboonni nama hojii gaarii tokko hojjateen, â€œQad aqrada (liqeessee jira)â€• jedhu. Qard (liqaa) kan jedhameef bakka buâ€™aa deebifachu barbaaduuf liqaan waan bahuufi.[8] (Namni liqaa kennu wanti suni ykn san caaluu akka isaaf deebiâ€™uu barbaada.)

â€œRabbiif liqaa gaarii kan liqeessu eenyuu?â€• kana jechuun eenyutu osoo hin dhaadatinii fi hin rakkisin wanta Rabbiin bira jiru kajeeluun karaa Rabbii keessatti baasaa ykn arjoomaa? â€œ**Kanaafu, Inni dachaa isaaf taasisa.â€•** Kana jechuun Rabbiin baasii inni baase kanaaf mindaa dacha dachaa isaaf godha. â€œ**isaaf mindaa gaariitu jira.â€•** Kana jechuun isaaf Jannatatu jira.[9]

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa qabeenyi namoonni qaban kan Isaa taâ€™ee osoo jiruu â€˜wanta karaa Isaa keessatti baasanâ€™- â€œ**liqaa gaarii**â€• jechuun moggaase. Sababni isaas, akkuma irranatti jenne, liqaa yommuu liqeessan wanti suni ykn san caalu akka namaaf deebiâ€™u waan barbaadaniif

namoota kakaasuufi. Ribaan (dhalli) dhoowwamuun dura osoo nama tokkoon â€œHarâ€™a birri kudhan naaf liqeessi boru dhibba godhee siif deebisaaâ€• jedhame ni liqeessa moo hin liqeessu? Dhugumatti ni liqeessa.

Namni qabeenya baasu liqeefataan waadaa kan guutuu fi tola oolaa taâ€™uu yoo beeke, nafseen isaa gammachuun qabeenya kana baasti. Qabeenyi isaa isaaf kan deebiâ€™u taâ€™uu yoo beeke, nafseen isaa baasuf tole ni jetti. Kan liqaa isarraa barbaadu, qabeenya isaa kanaan isaaf daldaaluun dacha dachaa kan isaaf godhu taâ€™uu yoo beeke, liqeessuuf caalatti fedhii qaba. Ammas, liqaa isaaf dachaa gochuu waliin, liqeefataan of biraa mindaa biraa kan isaaf kennu yoo taâ€™e, dhugumatti mindaan kuni qooda guddaadha, mindaa bareedadha. Kanaafu, nama qalbiin isaa haafayuu fi doyâ€™ummaan dhukkubsattee ykn iimaanni isaa dadhaba taâ€™e malee liqeessu irraa duubatti kan hafu hin jiru.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa, â€œRabbiif liqaa gaarii kan liqeessu eenyu?â€• yommuu jedhu, liqatti hajamee osoo hin taâ€™in nama liqeessuutti tola oolu waan barbaadefi. Akkasumas, namni guddinna mindaa akka beekufi.

Rabbiin subhaanahu namni yommuu karaa Isaa keessatti arjoomu, wanta inni arjoome caalaa dacha gochuun isaaf deebisa. Sadaqaa takka yoo kenne, mindaa isaa kudhan ykn dhibba ykn dhibba torba ykn san caalu isaaf taasisa.

Liqaan gaariin asittii fi bakka biraatti jedhame wantoota sadii kan guute taâ€™uu qaba:
1ffaa-Qabeenya badaa fi gatii hin qabne irraa osoo hin taâ€™in qabeenya gaarii fi qulqulluu irraa taâ€™uu. fkn, qabeenya halaalaa irra taâ€™uu. Midhaan yoo sadaqate, midhaan waagin dhayee fi shame osoo hin taâ€™iin midhaan qulqulluu fi gaarii taâ€™e sadaqachu.
2ffaa-nafseen isaa itti gammaduu fi jaalala Rabbii fi mindaa Isaa kajeelun qabeenya baasu ykn arjoomu. Na arga, na beekaa, na dhagayaa fi na faarsaa irraa fagaachu.
3ffaaâ€“ Dhaadachuu fi nama rakkisuu dhiisu.
Tokkoffaan qabeenyaan wal qabata. Lamaffaan nama baasun wal qabata, isaa fi Rabbiin jidduu wanta jiruun wal qabata. Sadaffaan immoo nama arjoomu fi nama qabeenya kana fudhatuun wal qabata.[10]

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

۞ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ
أَذًى لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

â€œ**Warroonni karaa Rabbii keessatti qabeenya isaanii baasan ergasii wanta baasan dhaadannaa fi rakkisuun hin hordofsiisne, mindaan isaanii Gooftaa isaanii bira isaaniif jira. Isaan irra sodaan hin jiru, isaan hin gaddanis.â€•** Suuratu Al-Baqaraa 2:262

Namoonni kunniin Rabbiif jedhanii fi mindaa Isa bira jiru kajeeluun qabeenya isaanii karaa Rabbii keessatti ni baasu ykn ni arjoomu. Erga baasanii booda â€œebaluuf akkas akkas godheâ€• jechuun hin

dhaadatan. Ammas, dubbii fi hojiidhaan nama sadaqaa kennaniif hin rakkisan. Warri kuni mindaan isaanii Rabbiin bira isaaniif jira. Isaan waan darbeef hin gaddan waan gara fuunduraatti dhufuufis hin sodaatan. Sodaa fi gaddi yoo isaan irraa deeme, nageenyaa fi tasgabbii keessa taâ€™uu jechuudha. â€œ *Karaa Rabbii keessatti baasiin bahu wanta jaalala Rabbii ittiin kajeelanii fi mindaa Isa bira jiru ittiin barbaadaniidha.*â€•[11]

Namni mindaa guddaa kana argachuuf sadaqaa isaa na argaa, dhaadannaa fi nama rakkisuu irraa qulqulleessu qaba. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبۡطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلۡمَنِّ وَٱلۡأَذَىٰ﴾

â€œYaa warra amantan! Sadaqaa keessan dhaadannaa fi rakkisuun hin balleessinaa.â€• Suuratu Al-Baqaraa 2:264

Kitaabban wabii:

[1] https://www.englishtafsir.com/Quran/57/index.html#sdfootnote9sym, Tafsiiru Qurxubii-20/238
[2] Tafsiiru Xabarii-22/389, Tafsiiru Qurxubii-20/238[3] Tafsiiru Muyassar-538[4] Tafsiiru Xabarii-22/391
[5] Tafsiiru Saâ€™dii-989, Tafsiiru Ibn Kasiir-7/173, https://www.englishtafsir.com/Quran/57/index.html#sdfootnote13sym
[6] Tafsiiru Ibn Kasiir-7/173,Tafsiiru Xabarii-22/396 [8] Tafsiiru Qurxubii-20/244[9] Tafsiiru Muyassar-538, Tafsiiru Xabarii-22/397[10] Bidaaâ€™u tafsiir-3/128[11] Tafsiiru Xabarii-4/655

Date Created
January 6, 2020
Author
admin